

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Przewidywanie zagrożenia chemicznego		13.3.0795	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
null			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	drugiego stopnia
Wydział Chemii	Chemia	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr Agnieszka Gajewicz			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		2	
Wykład, Ćw. laboratoryjne		zajęcia - 30 godz.	
Sposób realizacji zajęć		konsultacje - 5 godz.	
zajęcia w sali dydaktycznej		praca własna studenta - 15 godz.	
Liczba godzin		RAZEM: 50 godz. - 2 pkt ECTS	
Wykład: 15 godz., Ćw. laboratoryjne: 15 godz.			
Cykl dydaktyczny			
2019/2020 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
fakultatywny (do wyboru)		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Wykład z prezentacją multimedialną - Ćwiczenia laboratoryjne: wykonywanie zestawu ćwiczeń w pracowni komputerowej na podstawie instrukcji otrzymanej od prowadzącego, połączone z analizą i dyskusją uzyskanych wyników w formie pisemnego sprawozdania		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		Wykład: zaliczenie pisemne z pytaniami testowymi	
		Ćwiczenia laboratoryjne: wykonywanie zestawu ćwiczeń w laboratorium komputerowym oraz pisemna prezentacja uzyskanych wyników po każdym ćwiczeniu (sprawozdania)ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen częstkowych.	
		Podstawowe kryteria oceny	

Wykład:

- Zaliczenie pisemne składające się z kilkunastu pytań testowych obejmujących zagadnienia wymienione w treściach programowych wykładu i ćwiczeń laboratoryjnych.
- Warunkiem uzyskania pozytywnej oceny z zaliczenia pisemnego jest zdobycie minimum 51% punktów możliwych do uzyskania. Skala ocen jest zgodna z obowiązującym na Uniwersytecie Gdańskim regulaminem studiów.
- Studenci, którzy uzyskali w pierwszym terminie zaliczenia pisemnego wynik 51% i więcej, a chcą podwyższyć ocenę, mogą zgłosić się na zaliczenie ustne. Ocena końcowa jest w tym przypadku średnią arytmetyczną z ocen uzyskanych na zaliczeniu pisemnym i ustnym.
- Negatywna ocena z zaliczenia musi być poprawiona podczas zaliczenia poprawkowego odbywającego się w oparciu o te same zasady co zaliczenie w pierwszym terminie.

Ćwiczenia laboratoryjne:

- Samodzielne wykonanie wszystkich zadanych ćwiczeń w pracowni komputerowej. Nieobecność można odrobić podczas zajęć z inną grupą ćwiczeniową lub w trakcie konsultacji u prowadzącego.
- Potwierdzenie umiejętności prezentacji uzyskanych wyników oraz ich naukowej dyskusji poprzez uzyskanie pozytywnej oceny ze sprawozdań obejmujących wykonane ćwiczenia.
- Ocena końcowa z ćwiczeń jest średnią arytmetyczną ocen otrzymanych ze sprawozdań obejmujących wykonane ćwiczenia.
- Ocena może być podwyższona o połowę studentom szczególnie aktywnie uczestniczącym w dyskusji naukowej podczas zajęć.
- Niezaliczenie ćwiczeń laboratoryjnych skutkuje niedopuszczeniem do zaliczenia wykładu do chwili uzyskania zaliczenia.

Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia

Sposób weryfikacji przyswojenia wiedzy:

Student wie jakie są elementy oceny ryzyka chemicznego, zna obowiązki prawne w zakresie oceny ryzyka stwarzanego przez związki chemiczne oraz wie jak zbudować i prawidłowo ocenić model QSAR, analizy trendu i szacowania przekrojowego (K_W06, K_W07); prawidłowo wskaże zastosowania metod QSAR, analizy trendu i szacowania przekrojowego w procesie przewidywania zagrożenia chemicznego stwarzanego przez nowe związki chemiczne (K_W08) zna przykłady modeli komercyjnie dostępnych na rynku do przewidywania zagrożenia chemicznego (K_W10).

Sposób weryfikacji nabycia umiejętności:

Po ukończeniu kursu każdy student potrafi samodzielnie przewidzieć zagrożenie chemiczne dla nowego związku w oparciu o komercyjnie dostępne na rynku modele (K_U01), krytycznie weryfikuje uzyskane rezultaty modelowania, prawidłowo prowadzi dyskusję uzyskanych wyników odnosząc się do wcześniej zdobytej wiedzy z zakresu nauk chemicznych oraz pokrewnych dyscyplin naukowych (K_U02, K_U04).

Sposób weryfikacji nabrania kompetencji społecznych:

Student dostrzega korzyści z wykorzystania metod komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego w kontekście społecznym i ekonomicznym (K_K06); rozumie potrzebę dalszego kształcenia się (K_K01); wykazuje kreatywność w pracy w grupie (K_K02).

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi**A. Wymagania formalne**

- chemia ogólna

B. Wymagania wstępne

- posiadanie wiedzy podstawowej z zakresu chemii,
- umiejętność obsługi komputera w zakresie podstawowym (kopiowanie plików i uruchamianie aplikacji w systemie operacyjnym Windows/Linux, arkusz kalkulacyjny).

Cele kształcenia

- Zaznajomienie studentów z problematyką oceny ryzyka stwarzanego przez substancje chemiczne (ze szczególnym uwzględnieniem komponentu - oceny zagrożenia chemicznego), w kontekście zapisów europejskiego systemu REACH oraz wynikających z niego obowiązków prawnych w zakresie oceny ryzyka chemicznego.
- Zaznajomienie studentów z obecnym stanem wiedzy i poziomem zaawansowania komputerowych metod przewidywania zagrożenia chemicznego rekomendowanych w rozporządzeniu REACH.
- Zapoznanie studentów z metodologią QSAR, analizy trendu i read-across oraz ich współczesnymi wyzwaniami.

- Zapoznanie studentów z dostępnym oprogramowaniem, które może być użyte do przewidywania zagrożenia chemicznego.

Treści programowe

A. Problematyka wykładu:

Podstawowe założenia oceny ryzyka stwarzanego przez związki chemiczne ze szczególnym uwzględnieniem komponentu oceny zagrożenia chemicznego.

Źródła związków chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia człowieka i środowiska naturalnego oraz przegląd najważniejszych substancji uznanych za niebezpieczne; związki chemiczne określane akronimami PBT oraz vPvB.

Właściwości fizykochemiczne mające kluczowe znaczenie dla oceny zagrożenia chemicznego.

Pojęcie (eko)toksyczności i rodzaje efektów toksycznych.

Krajowe oraz międzynarodowe strategie i regulacje prawne w zakresie oceny ryzyka chemicznego ze szczególnym uwzględnieniem aspektu oceny zagrożenia chemicznego (m. in. Rozporządzenie REACH).

Idea metod komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego rekomendowanych w rozporządzeniu REACH (w tym metod: QSAR, analizy trendu oraz szacowania przekrojowego).

Etapy budowy modeli komputerowych wykorzystywanych do przewidywania zagrożenia chemicznego.

Wiarygodność metod komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego.

Wady i zalety metod QSAR, analizy trendu i szacowania przekrojowego oraz ich użyteczność w procesie przewidywania zagrożenia chemicznego stwarzanego przez nowe związki chemiczne.

B. Problematyka ćwiczeń laboratoryjnych:

Podstawowe techniki w modelowaniu QSAR, analizie trendu i szacowania przekrojowego.

Przegląd komercyjnie dostępnych modeli komputerowych wykorzystywanych do przewidywania zagrożenia chemicznego (w tym: OECD QSAR Toolbox, Toxtree, EPISuite, ECOSAR, VEGA, QsarDB).

Kryteria jakości stawiane modelom komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego zdefiniowane w rozporządzeniu REACH oraz w regulacjach prawnych innych państw (Japonia, USA).

Metody weryfikacji wiarygodności wyników uzyskiwanych za pomocą metod komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. wykorzystywana podczas zajęć

Instrukcje do ćwiczeń przygotowywane przez prowadzącego zajęcia.

T. Puzyn, J. Leszczyński, M. T. D. Cronin: Recent Advances in QSAR Studies: Methods and Applications. Springer 2010. ISBN: 978-1-4020-9782-9.
Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

K. Roy, S. Kar, R. Das Narayan: A Primer on QSAR/QSPR Modeling - Fundamental Concepts. Springer 2015. ISBN: 978-3-319-17281-1.

T. Puzyn, A. Mostrąg-Szlichtyng, N. Suzuki, M. Haranczyk. Metody chemometryczne w ocenie ryzyka: ilościowe zależności pomiędzy strukturą chemiczną a właściwościami (QSPR) dla nowych rodzajów zanieczyszczeń chemicznych. W: Zuba D., Parczewski A. (Eds.): Chemometria w nauce i praktyce. Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków (2009). ISBN: 978-83-87425-38-8.

B. Literatura uzupełniająca:

S. D. Brown, R. Tauler, B. Walczak (red): Comprehensive chemometrics: Chemical and biochemical data analysis. Amsterdam: Elsevier, 2009.

R. Kramer: Chemometric techniques for quantitative analysis. New York: Marcel Dekker, Inc, 2005

D. Zuba, A. Parczewski (red.): Chemometria w analizie: wybrane zagadnienia. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, 2008.

JM. Dobosz: Wspomagana komputerowo statystyczna analiza danych. Warszawa: Akademicka Oficyna Wydawnicza EXIT, Warszawa 2004.

Efekty kształcenia (obszarowe i kierunkowe)

K_W06 - stosuje matematykę w zakresie niezbędnym do zrozumienia, opisu i modelowania procesów chemicznych o średnim poziomie złożoności;

K_W08 - wykazuje się znajomością teoretycznych metod obliczeniowych i informatycznych stosowanych do rozwiązywania problemów z chemii;

K_W11 - wykazuje się ogólną wiedzą na temat aktualnych kierunków rozwoju chemii jako nauki oraz najnowszych odkryć w tej dziedzinie;

K_U02 - krytycznie ocenia wyniki przeprowadzanych eksperymentów, dokonywanych obserwacji i obliczeń teoretycznych, a także dyskutuje błędy;

Wiedza

Po ukończeniu kursu każdy student:

1. zna najważniejsze założenia oceny ryzyka stwarzanego przez związki chemiczne;
2. rozumie zasady funkcjonowania systemu REACH w Europie oraz wynikające z niego obowiązki prawne;
3. wskaże związki/grupy związków chemicznych stanowiących duże zagrożenie dla zdrowia człowieka i środowiska przyrodniczego;
4. zna podstawy teoretyczne metod komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego (w tym metod: QSAR, analizy trendu oraz szacowania przekrojowego);
5. wie na czym polega proces konstruowania oraz walidacji modeli: QSAR, analizy trendu i szacowania przekrojowego;
6. zna kryteria jakości jakie - zgodnie z wymogami rozporządzenia REACH -

K_U04 - stosuje zdobytą wiedzę z chemii oraz pokrewnych dyscyplin naukowych; K_U05 - prezentuje wyniki badań w postaci samodzielnie zredagowanej pracy pisemnej, zawierającej opis i uzasadnienie celu pracy, przyjętą metodologię, wyniki oraz ich znaczenie na tle innych podobnych badań; K_K01 - zna ograniczenia własnej wiedzy, rozumie konieczność dalszego kształcenia się i potrafi inspirować do tego inne osoby; K_K02 - pracuje w zespole przyjmując w nim różne role; K_K05 - rozumie potrzebę samodzielnego wyszukiwania informacji w literaturze naukowej oraz czasopismach popularnonaukowych; K_K06 - w sposób świadomy i odpowiedzialny podejmuje się realizacji zadań badawczych, rozumiejąc społeczne aspekty praktycznego zastosowania zdobytej wiedzy i umiejętności oraz związaną z tym odpowiedzialność.	spełniać musi każdy model wykorzystywany w procesie komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego; 7. wymieni główne wyzwania stojące przed metodami komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego; 8. zna przykłady modeli komercyjnie dostępnych na rynku do przewidywania zagrożenia chemicznego. Umiejętności Po ukończeniu kursu każdy student: 1. potrafi samodzielnie wykonać predykcję zmiennej zależnej na podstawie komercyjnie dostępnych na rynku modeli do przewidywania zagrożenia chemicznego; 2. krytycznie weryfikuje uzyskane rezultaty modelowania i jest w stanie odnieść je do panujących obecnie przepisów. Kompetencje społeczne (postawy) Po ukończeniu kursu każdy student: 1. dostrzega korzyści z wykorzystania metod komputerowego przewidywania zagrożenia chemicznego w kontekście społecznym (poprawa jakości życia społeczeństwa), etycznym (ograniczenie wykorzystania zwierząt laboratoryjnych) i ekonomicznym (ograniczenie kosztów badań); 2. rozumie potrzebę dalszego kształcenia się; 3. wykazuje kreatywność w pracy grupie; 4. wykazuje odpowiedzialność za wykonywaną pracę.
Kontakt agnieszka.gajewicz@ug.edu.pl , tel. 58 523 5246	